

מיכה יוסף לִבְנוֹן (מיכ"ל)

(וילנה חקמ"ח - תרי"ב)

א

ה ת פ י ל ה

נטו צללי ערב, היום פוּט,
ומזמרי בליל דומם נִחְנָחוּ.
בין אלי הַיַּעַר יִשְׂרוּק הַרוּח,
ויקְדַּרְת קִדְשׁ הֵם יִקְדוּ יִשְׁחוּ.

5 הַדּוֹר בְּלְבוֹשׁ כֶּסֶף יֵצֵא יָרֵם,
וּלְרֵאשׁוֹ זֶרֶזֶהר עָנָד, כּוֹכְבִים:
בְּנִשְׂיָא הַלִּיל הוּא שׁוֹאֵף זֶרֶח,
לוֹ נֶאֱנָה קִדְשׁ עַל כֶּסֶף הַעֲרִיבִים.

10 מַה תִּיף בְּהַדְרָה, הָאֵח, לִיל הָאָבִיב;
לְבִי בִי יִרְסֵב, אֵף נִפְשֵׁי רוּמְקָה:
זוֹ יִפְצֹת הַקִּדְשׁ, אֲחִזָּה סִסְבִּיב,
הַסִּינָה לִי שָׁפָה — רוּחִי שׁוֹמְקָה!

אֵף לְבִי דוֹכֵר בְּרַעְדָּה, לוֹ גִּילָה,
אֵל אֵל בִּי יִתְפַּלֵּל בְּדַמִּי הָאֵמֶשׁ ז

א

1 נטו צללי ערב, ע"ס שיר השירים ב, יז.

7 שואף זורח, קהלת א, ה.

14 יתפלל, הלב.

15 גם קול תבל בלה לי קול התמלה -
מקול פוכבי גשף צד קול הרמשו

אז אתי ארזי אל יקדו לאלוה,
צפרים שרים אתי ותמללו,
ובני-אלהים, כל צבאות גבוה,
אתי יבציון, משדי ישאלו! 20

ודמי הלילה חיש נהפף להמלה,
קול "הללויה" במלא ארץ הריצ.
הללויה! אתי תקרא תבל בלה,
שמים שמה ושאל כי אציע!

25 אז שמך בכל חזיתי, אלוה,
ובקל פוכב אור הוא חקוק על מצח;
ובקל הוצורים בם אתמה תמה,
אותותיה אחזה בקרב הנצח.

כי שמך, אל שדי הם כל סעליך -
זה אדני בם, פארץ כמאור; 30
איש איש מאלפי רבאות מצשיך -
אות משמך הוא, אל כביר, אל נאור!

מה שולל הלכה נפשי מה תשום!

20 יבעיון, יבקשו.

24 ושאלו, ע"פ תהלים קלט, ח.

וּנְשָׂמָה בַּמַּתִּים מַה זֶה הַסַּתְמִי?
 35 דוֹקֵם הַחֲלָה, בְּתַבֵּל אֵין רוּחַ,
 אַךְ אֲנֹכִי, אֵל אֲנֹכִי שֶׁבַחְתִּי!

פִּי נִתְמִי אֵל דְּבַר לֹא יוֹקֵלוּ,
 הַרוּחַ אַךְ סוֹאֵן, יְהוּם הַסָּעַר.
 אַרְזֵי אֵל יְנוּעוּ, לֹא יִתְפַּלְלוּ,
 40 הַעוֹף אַךְ יִהְיֶה וַיִּצְפָּאף בְּיַעַר!

הַיִּסְפְּרוּ שָׁמַיִם, נִגִיד רְקִיעַ?
 הֵן נִפְשׁ אֵין בָּם כִּי תַעְרַג, כִּי תַחַל!
 אַךְ רוּחִי דְבַר בָּם וּפִי הַבִּיעַ,
 בָּהוּ חֵי הַמָּת, מִבְּלִי בְּצַח שְׂכָל!

גַּם אַךְ גּוֹפֵת מֵת הַתַּבֵּל הַנֶּהָה —
 45 וְכֵה אַךְ יְנוּעוּ גְלָמִים לֹא חַיִּים;
 מַתִּים הַמָּה, גַּם כָּל הַחַי פְּלִיקָה,
 כִּי אֵל אֵל חֵי לֹא יִשְׂאוּ צִיָּנִים!

אַךְ הָאָדָם, הָאָדָם חֵי הַנְּהוּ!
 50 וּבִלְתּוֹ בְּכָל אַךְ קוֹחַ וְקַרְצָ;
 כִּי לְבּוֹ אֵל יַחַז, צִיָּנוּ תִרְאֶהוּ —
 הוּא צִיָּן כָּל הַיְקוּם, הוּא הַלֵּב בְּצַרְצָ!

34 במתים, בכוכבי השמים ובשאר היצורים שאין הדיבר בפיהם.

35 החלה, המשוררים בדור ההשכלה הוסיפו לפרקים ה"א

הידיעה לחלד ולתבל.

הוא הנני מטה כאל בשמים.
ולבדו אף הוא אל אל ישא מצח;
55 על בנפי התפלה יסק בשים.
בה דובר אנוש רמה אל אל נצח!

בגדולות אלוה נפשו פי תבן,
כי יצמוד בודר לפני אל שמים.
אז תוגל אט מעל לבו האבן.
60 ומשם יזלו דרך ציניו מים!

ומה ינצם ולאט לו אז צקון הלחש.
ובנחת ולאט אז נפשו בוכיה;
דמעה אחר דמעה אז חיש גם תחש
ותפלה צמקתן יוצאת דומיה!

זו היא השפה שבין אל וגבר 65
בקצות כל הארץ ובאפסי תלד;
אף בה כל אדם על אל שים שבר.
כי עם אל קאב לו דובר תלד!

לכן לב אדם בו סמוך בטום
צת תבוק הארץ ויהבס תלד. 70
וצבא כל היקום צת תלויף קרום -
הוא מחיק מנת לחיים תלד!

55 יסק, ינשא.

61 צקון הלחש, ע"פ ישעיה כו, טז, התפילה.

ריס

מיכה יוסף לבנון (מיכ"ל)

75
וּבְרוּכָה אַתְּ הַתְּפִלָּה, בַּת הַלְקָבוֹת!
הֵן בְּקִנְסִיךְ מִרְפָּא אֵל כָּל שָׂבָר:
פֶּשֶׁל שִׁוְרֵד פֹּה מִשְׁמֵי הַעֲרָבוֹת
פָּרוּי לֵב אָנוּשׁ, תִּגְהֵי רוּחַ גָּבְרִי!

ב

אהובה עזובה

קוֹדֵר מִר הֵייתִי אֶתְמוֹל בְּעָרְבִי,
אַתְּ לֹא שָׁמַתְּ לַבּוֹךְ אֵל רוּחִי כִּי סָרְחָה:
וּגְאוּן סִלְיִךְ נִגַּע לֵב וְקָרַב
הוּוֹ אֶעֱבָרְתִּי, הוּוֹ, יִשָּׁה וּבָרָה ?

5
הַחֲשִׁי לַלַּיְלָה לִי אֶעֱבָרְךָ גְּשֻׁפְצֶתָּ,
אֲזוּ בִּיפִי צִיגְדֶךָ לִי סִתְחוּ שְׂמִימִים,
בְּשִׁשׁוֹן-עֲדָנִים אֱלוֹתֵי שְׂמִצֶּתָּ —
סִבְבָּרוֹת סִי שְׂאֲפָתַי רוּחַ סִימִים !

10
זְכְרִי גִשְׁף עָרְבִי בַּיֶּצֶר שְׂמָה,
צֶת סְקָלִילַת צִינֵן שְׂמֵשׁ יִרְדָּה.

76 תגהי, תרפאי.

ב

5 התשי, התשכחי.
7 אלותי, שבועותי.

מַנְגָה נִגְדָה אֶז לַחֲנִיךְ אֶדְמָה.
וּבְנִשְׁיָקוֹת שֵׁי מַעֲמֵי נִקְקָה....

זְכָרֵי הַלְלָה הִלְכְנוּ לְשׁוֹם —
בְּחִלְלִים אֶז הֵמוּ צַפְרִים שָׂרִים,
וְלֶאֱזוּנֵי כָל פֶּרַח לֶאֱט הַרוֹת. 15
וּבְסוֹד זִקְנֵי-צָם הִתְלַחְשׁוּ הַיְצָרִים !

גַּם גְּלִי הִנְהָר כִּלְאֵט נִהְקוּ.
אִישׁ אֶל אֶחָיו מִבְּלֵי אִמְר דְּבַר.
הָאֵח ! אֶז יְדִיךְ אוֹתִי חִקְקוּ:
"עו אַהֲבַתְנוּ יִהְגוּ וַיִּסְפְּרוּ" 20

כֵּן דְּבַרְתְּ אֵלַי — וּבְנִשְׁשׁ הוֹמִיָה...
וּבְרַבְבוֹת עֵינָיו אֶז הַשְּׁקִיף לְקִיֵּץ:
אֶז הִנֵּה פִיךְ הַקְּשִׁיבָה אַף דוֹמִיָה —
וּכְשֶׁחַק צַד נֶאֱמַן סַהַר הוֹפִיעַ !

הֵה, זְכָרֵי יִסְתִּי, אֶת לֵיל הָאֲכִיב 25
צַל סִירַת דוֹנָה צְלַחְנוּ הַמָּיִם —
שְׁפַתִּי הִנְהָר נָצוּ נְעוּ סְבִיב,
נִיעוּפוּ אֶז אֶרֶץ אַף שְׁמַיִם !

16 ובסוד זקני עם וכו', הכוונה לעצי היער.

20 יִהְגוּ, גלי הנהר.

22 וברבבות עיניו, הכוכבים.

27 נצו נעו, ע"פ איכה ד, טו.

פתאם ממלוא פיהו היליל הפער,
30 ופתע פישן הקיץ הרצם —

נרצם בשחקים, נחולל נער,
נחצצים הלכו — וקשצף נוצם :

ומטרות גשם את לחנף נשקו,
35 עלת ראשך כפז מים שטפו —
בין סער וגסץ המו שרקו,
ציניף, יפה, כשחר נשקמו :

ובין פחדו אמש בלהות אימתה
צנארי חבקה, אף רוחך סערה —
לבי נך אל לבך כשאון סופתה,
40 הוי, אז נשמת פיך על לחני בערה :

אז מרעיד צמדתי בלבבי פסד —
צינים יונים בדמעה רחצו ...
"לו נצח, אמרת, היינו כה נחר" ...
נפשי אז נצאה — ודמי עורקי רצו.

זכרי... מה תזכרי ? אם אותי שכמתו
45 זכרי אף אלה, הוי לבי גנוע —
כי אל אבלי את צסקת, אף שממת,
הוי, מכאוב זה מי עוד ידע ילעו :

יגאנני הקיץ, אף רוחי התעקרה:
לא עוד, הנה צלמה, בקשורר תרקיבו 50
נמק מוסרומיך סילי אנקרה,
ולנפשי אצנה: "אל עוד תאקבי!"

אך אויזה, על נפשי אך את מולכת!
"אל אהוב!" איך אצו נפש ורוח?
האפקוד על דמי: "עמדו מלכת!" 55
וללבי: "אל תכה, הרף לנוח!"

איך מרוח הוקה, מלב קודם
אתקמי העזה אקבע קרע?
קרעו צלה מלב שושן-פורם,
סניו יחורו — אף יגוע ג'צ. 60

אך גאות נצרה לא אשא אסבלהו
אצובך נצח, לו אשוב לאדמה!
לו אף כציץ מבלי שמש אבולה,
יכנו נדכא פי יסרד מנשמה!

ג

אחרת לנו

שם אתי בָּאָחוּ סָנָה יוֹשֶׁבֶת,
וַיִּמְנֵי תַצְטַק בְּשֹׁצֵר תִּלְמַלִּיהָ;
וּלְחַבּוּק יָדַי וַנְּשִׁיקוֹת שֶׁלֶקֶת
תִּקְצוּף בְּרַגְעֵי אֵף תִּצְהִיל סָנִיהָ !

5 מה זָה יִסְתִּי ! הוּי, מה תִּתְחַמְּקִי ?
אֵל נָא כֹה תִיפִי — אֲזַמְּקָה וְנִצְמִיקָה !
וּבְסוֹן שִׁפְתוֹתַי אֵל עוֹד תִּצְחָקִי,
אֲזוּ בְּנִשְׁיָקוֹת פִּי לְחַנּוּף לֹא אֲאָדִיקָה !

10 מְבַנּוֹת בָּל אָדָם מֵה יִפִּית, מֵה רוֹמְמָת !
מִזִּיזוּ שֶׁמֶשׁ רָקְמָת, מִיפִי שׁוֹשְׁנִים !
בְּצַחוֹק הִצַּק גְּלִי סִיף, הוּי מֵה גְּצַמְּת !
בְּצַחוֹק בָּנָה בְּרָא אֵל גִּן-צַדִּיקִים.

15 וְמֵה תִיפִי, יִסְתִּי, בִּי תִקְצוּסִי —
עַת עוֹ אַתְּבִתִּי חֶק מוֹסֵר פּוֹרֵצ,
מֵה נוֹרָא הוּד אֶפֶף, חֶרוֹן וַיִּפִּי,
וַיִּשׁוּבֵב נִפְשִׁי עַת לְבִי קוֹרֵצ ! ...

ג

1 חנה, אהבתו של המשורר.

2 תצחק, תשחק.

10 מזיז, ע"פ ישעיה סו, יא וכפירוש רד"ק שם: "וזיז, עניינו

לפי מקומו כמו זיז".

הצצבת לבי צת פני קררי,
צת פני תונה את מצחי יציבו —
אז מנשמת סוף העבים נפורו,
ויפי ציניף את פני ייציבו!

20

ד

שיר הזהב

עוד לבי כי יבער, עוד נפשי נאנחת,
מצת אף מזימיה, הו, עלמה פורסת,
עד בך בי לבי, עד לא נפשי נקטה,
לך ינהו יצרגו, אש בם קדחה!

סלחי, נשתי! אהבתי נא תסלחי!
הן סיני לך הקה, גם נפשי נא קחי —
לו תף דודיך, אהבה נא תניני,
אז תף לי פל, ומאום לא לקסת מני!

5

קה, אהובת נפשי, קה, עלמה צדינה!
עלפה לפני בגליך, דודך מזי-נא!
קה רוחי מה לבי בארץ נאנחתי?

10

ובציניף שמים הן לי נקתחו —
עוד לא אראך, אקה, סגרו לי שמים!
מה לי עוד פה ארץ — מה לי עוד הסמים?

ד

ה

נקמת שמשון

אל מנבח דגון הסרנים לפלשת
בצחוק בן-מנום לראות נקמלו:
שם נדמה צמה קול חצים וקשת,
אך קול נקם נשמע, הוללים וצמלו.

5 וּבְצִנְאָר צָתַק בְּיַעַר גְּבוּעָה:
"נַרְדָּם אֵל עֲבָרִים לֹא יוּכַל יוֹשִׁיעַ:
נִיּוּכַל לוֹ דְּגוּן – אֵךְ הוּא אֱלֹהִים!
נִרְדָּךְ גְּבוּר צְמוּ צִוּוּ הַכְרִיעוּ."

10 וּבְגִיל וּבְטָחָה שָׁם בָּלַם יָרְנוּ:
"חַת קָשָׁה מִשְׁאוּל, בָּלָה עוֹ מִמֶּנֶת,
מִגְבוּרַת יָדוֹ כַּמְצֹט קֹט תְּמוֹנִי,
שָׁבְתָה נֶאֱקַת תָּלַל, אֶפְסָה עֲצָבַת."

15 הָעַם בְּשֵׁלֶשׁ אֵלֶּף בָּנָי גְּאֻסָּמוּ,
אֵת מִחְרִיב אֶרְצָם לְרֵאוֹת נוֹצְדוֹ:
הוּא רָתַק בְּזַקִּים, יָדָיו יָצְפוּ,
אֵךְ גֵּשֶׁת עָדָיו עוֹד יִירָאוּ יְחַדְדוּ.

ה

השיר מיוסד על שופטים טו.
10 קשה משאול, שמשון הגיבור.

בן ארי בסוגר, חח על אפים,
וקבר יכרע דוקם, נלכד ברשת -
אף ראשו ננע, אף ילטש צינים,
עוד גסת שובהו יירא מגשת. 20

בין המלות אויב קול נהמת קמים,
בלזות שפתי צר כי ישמח שמום -
שם נצב שמשון בין צמודים רמים,
ובאין אונים עוד, בורוצ לא כם.

בן לילה שהוא שיבה בו זרקה, 25
ושצרו הלבין אף החל צמם;
ושפתי יקפוצ, נפשו התאפקה,
ולחיו הלבינו כפני גרם.

באתהו העצה במצוקות גבר,
אף שלום על פניו - נורא מדאבה; 30
כה יצמוד הגבור דוקם בקבר,
קדמי הר-אש טרם יחצוב להקה.

הילילי בת יצקב, צצקי משפיים,
תפסי על לבך, אף גזי השער;
הן רודד ארי ומשסעו כגזיים, 35
זה גבור ילד כף - משחק לכצר.

33 הילילי, קונני.

34 תוספי, לשם אבל, ע"ם נחום ב, ח.

הנה אל-גבור ונזיר-אל מרחם,
נזר קרצח. אף איום בנעם,
ניסע שער נדלת על שקם,
וני ראש צניו בברק ורעם ?

40

נה שני אריות ידו נתצה -
איך בת אל גבר מקנות לפלשת,
איך דקאה חיתו, אונו רצצה.
איך סחמאות פיה שקמה לו רשת ?

ליפי צינה הביט, להדר המצח -
ובחיקה נלכד, את נפשו שקמה:
לא ידע פי יארוב בלכבה רצח,
בנשיקות פיה סוד לבו מצמה.

45

אז גלסה ראשו, אף ציניו גקרו.
הוי! קרא שמשון: הן אור אין לשמש,
גם מוצאי בקר לא לי ינקרו,
צקרים לי אפל, יום אור ליל אמש.

50

אף חשף מסביב, אף חשפת ליל!
ונצימות אור חיים לא אראה נצח:
אור ציני לקמת, קל און נחיל,
חוסיו! ובצמותי שלחי גם רצח.

55

תדלילה אתי. זו אהב סבת צין ?
תגמול אהבתי הוא, אם פה תגמולי ?
למה לי חיים אם אור ציני אין ?
תמימי גם אויבך - הלא תגמולי.

60

כן לה התסנן צת ציניו צנרו.
אך עזה תמת צר משאול קשתה.
לא תרגו אויבם, איש תרמם שמרנו.
לא עוד לשבע בו צינם תעתה.

תגמם תרצח פי תקרו צינים.
עוד צחק לתניהם אותו תציגו:
ולתקש איש צור ותפה תדים.
תקיו ותשוקיו עתה תלציגו.

65

תנקרי ציניו תלהות תשקיסו.
תלכבו אש תפתה תלה ותקרי:
תידיו תפתנים, מי ראש בו תרציפו.
תלקבר תפל לו תתמה תערי.

70

מה תמנת תלקו תימה, תורעה !
צור, אין תונים, תסיר תידי צרים:
איש תלה תרוהו, לא תירא תעה.
פי תלה בו תל תציו תקורים.

75

כָּל עֲנִיו לֹא יָחוּשׁ וּכְאֵב עֵינָיִם,
לֹא לַעֲג נְבוֹז וּצְחוּק צַר מִגְּדָה,
לֹא כַחוּ פִי סָר, לֹא מִרְשָׁה יָדַיִם,
אַף לֹא הִעֲתִיקָהּ, פִּי בְגִדָה בּוֹ בְּגִדָה.

80

מַה לוֹ אֶתְקָהּ, מַה עֵינָיִם נֹכַח?
מִתּוֹ כָּל מוֹרְשָׁיו, תִּמּוֹ לְגֹעַזוֹ
אַף רָגַשׁ אֶסֶד בּוֹ יִקְדַּח קִלְחָהּ,
וּבְלִבּוֹ הִמַּת אֶף רָגַשׁ זֶה יְנוּעַ.

הַנְּקִמָה הִיא! חֵם לְבוֹ הִיא הַבְּעִירָה,
הִיא רוּס אַפּוֹ, הִיא בּוֹ נִשְׁמַת סִיָּים;
לִכְּנֹן לֹא נִשְׂז גְּלִגְלִתּוֹ הַקִּירָה,
מִחֲנֵק אֵל צִנָּאר לֹא שָׁם בְּנִחְשָׁמַיִם.

85

אֵיךְ יִבְחַר מִנֹּת, וְהֵם לֹא נְנוּעוֹ,
אִם עוֹד קִדְקֵד צַר יָדָיו לֹא רָצְצוֹ?
קוֹל נִקְמַת אוֹיֵב אֶנְוִיו שְׁמַעוֹ,
וּבְדַמִּי קִלַּח בְּגִלְיוֹ לֹא רָסְצוֹ.

90

עוֹר גַּם סִלַּשׁ כִּמַּת בְּאֲשׁוֹן קִבְרָה,
מַה יוּבַל יַעֲשׂ — וְנַעֲוִמְיוֹ יֵאָבְדוּ?

88. בנחושתיים, כשהיה כסול בנחושתיים.

93. באשון קבר, בחשכת הקבר.

94. ונעומיו, ואויביו.

רל מיכה יוסף לבנון (מיכ"ל)

95 לו צוות יוכל אל רצם ודבר.
אולי צריו אלה אז יפחדו.

100 אז גידי ידיו שרגו מזעם,
ובחמה נאלמה כרבק שנים,
ניסלל אל אל: "סזקני הפצם ז"
ויקדיו לפת צמודים השנים:

"הה! משתי ציני אנקמה נא אסתו
מנהמת לבו שאג בן-מנוס -
צם אויבי גם יסד ארדה לשחת."
ניט חיש את העמודים בפח.

105 פסע נאקת חלל אנקת מוקמים,
בנפול הבית אל אנו מנצת:
אם הוא לא יחו חיל צרים נצמתיים,
אך קולות רב פגר אנו שומצת:

110 גם הוא נפל חלל בין בתרי צריו,
אך למנת קנה נפשו צמאה,
פי ירצץ גם מותו ראש פרעות צריו -
ובתתו קול נקם - נפשו יצאה.

110 אך למות כזה, שכן אמר: "תמות נפשי עם פלשתים", שופטים

טו, ל.

111 צריו, שונאיו,